

ved Møltbestemmelser, at det bliver gjen- nemført, saaledes at en Fabrikeier ikke aldeles forskyldt skal isalde en meget stor Erstatning, fordi hans Forvalter, Formand eller Mester har undladt at sætte en Skranke for i rette Tid, hvor den skulde staa, eller har undladt at gjøre sin Pligt paa anden Maade. Der er jo nemlig almindeligvis det Forhold imellem Arbeidsgiveren og Arbejderne — i dette Tilfælde regner jeg Bestyreren og Formanden til Arbejderne — at disse kunne gjøre Ansvar gjældende mod Arbeidsgiveren, og kræve den Erstatning, de skal have hos ham, han kan derimod for deres Forsømmelse ikke faae nogen Erstatning, saaledes at hele Svien kommer til at gaa ud over den Ulykkelige. Derfor tror jeg, at man absolut maa forandre denne Bestemmelse, og at den rolig kan forandres, fordi de Tilsynshavende maa sørge for, at Alt er, som det skal være, og hvis en For- mand eller Bestyrer forser sig, maa han selv bløde for sin Forseelse.

Justitsministeren (Melleman):

Det Sidste er der jo ingen Tvivl om; det er jo ikke Lovforslagets Mening, at Bestyreren, Formanden eller den Tilsynhavende skulde være fri for at betale Skadeserstatning, naar han har forset sig, nota bene, naar han kan, men det, Lovforslaget gaar ud paa, er, at Cieren hæfter med ham, fordi han i Reglen ikke selv vil være i Stand til at betale Er- statningen, og Følgen ellers vilde blive, at den bestadigede Arbejder ingen Ting faaer. Det, jeg herved vil bemærke, er, at jeg tror, at denne Bestemmelse, som ingenlunde er noget eiendommeligt for dette Forslag, men tværtimod er en almindelig Regel andre Ste- der i Verden, overhovedet hviler paa den Betragtning, at det henhører til den Risiko, der maa være forbundet med Driften, og som den, der sætter en saadan Drift i Bevægelse og i den benytter sig af Arbeidskraft, maa tage paa sig. Jeg tror ikke, at man her kan faae Brag paa den store Erfaring, man an- detsteds i Verden har havt i den Retning, og som har ledet til, at en Regel omtrent af dette Indhold er den almindelig herskende, og den, der almindelig findes i dette Forhold. Den gaar noget videre end den gjældende Ret, men for Resten fører allerede den til, at Arbeidsgiveren kan komme til at hæfte i mange Tilfælde uden egentlig egen Brøde, uden at han kan siges selv at have været Skyld i nogen Uforsigtighed, og at gaa vi- dere i Henseende til at indskrænke Erstat- ningsforpligtelsen, end den gjældende Ret gjør, kunde der dog aldeles ikke være Tale om.

Da Ingen yderligere ønskede at ytre sig, sluttedes Forhandlingen, og man gik til Af- stemning, hvorved

Lovforslagets Overgang til an- den Behandling

vedtoges enstemmig med 44 Stemmer.

Luzen: Jeg foreslaar Sagen overgivet til et Udvalg af 5 Medlemmer.

Da Ingen begjærede Ordet om dette Forslag eller ønskede at stille noget andet, gik man til Afstemning, hvorved

ovenstaaende Forslag af Luzen

vedtoges enstemmig med 44 Stemmer.

Man gik derefter til det næste Punkt paa Dagsordenen, som var:

Første Behandling af Frdg. af 14de Oktober 1773 om Selveiergaar- des Arb paa Bornholm m. v.

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 1453 ff).

Sagen fattes under Forhandling.

M. B. Jensen: Det foreliggende Lov- forslag naacde i forrige Rigsdagsamling paa Grund af Samlingens Slutning kun at komme til 1ste og 2den Behandling, og jeg tillader mig derfor at bringe den ærede Jus- titsminister min Tak, fordi det atter er blevet fremlagt. Den paa Bornholm ganske særlige Arvegangsmaade, der finder Sted ikke alene for egentlige Selveiergaarde, men ogsaa for de saakaldte fri Gaarde eller Proprietær- gaarde, og som har Navn af Sæde-Udgangs- og Indløsningsretten, er en næsten et Har- narhundreder gammel Institution. Den har sin Oprindelse i gamle Skikke og Vedtægter, som, da de vare ubestemte, ofte voldte Be- sværligheder og gavede Anledning til mange Processer og bleve ordnede og fastsatte i Forordningen om Arvegangsmaaden for Selveiergaarde paa Bornholm af 14de Okto- ber 1773. Der har imidlertid været for- skjellige Meninger om og langt fra Tilfredshed med den gjældende Regel. Allerede 1844 frem- kom der i den rostkildste Stænderforsamling Forslag om en Revision af Forordningen. Forslaget der fremkom fra en af de bornholmske Deputerede, blev imidlertid forkastet, idet der